

การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*
ACADEMIC DEVELOPMENT TO ENHANCING LEARNING ACHIEVEMENT
AT SRA KAEW PITTAYAKHOM SCHOOL: PARTICIPATORY
ACTION RESEARCH

พระครูสุตรัตนานุกิจ

Phrakhru Sutarattananukit

ประยุทธ ชูสอน

Prayuth Chusorn

ชัยยุทธ ศิริสุทร

Chaayuth Sirisutr

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: wuttikorn25588@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ศึกษาผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสองวงจรรอบ ผู้ร่วมวิจัยคือผู้บริหาร บุคลากรครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบบันทึกผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยพิจารณาจากค่าความต้องการจำเป็นและค่า $PNI_{Modified} = 0.30$ ขึ้นไป 3 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.32$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.31$) และด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี ($PNI_{Modified} = 0.30$) ตามลำดับ 2) ผลการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ในวงรอบที่ 1 ส่วนใหญ่บรรลุผลตามเป้าหมายทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้นตัวบ่งชี้ร้อยละของครูที่มีการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการนิเทศที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรระหว่าง และหลังการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพ ในการดำเนินการนิเทศและการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เป้าหมาย

* Received 24 August 2020; Revised 17 January 2021; Accepted 19 January 2021

เนื้อหาและกิจกรรม และตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพในการดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และการร่วมรับผลประโยชน์จากการนิเทศ จึงได้กำหนดกิจกรรมเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในวงรอบที่ 2 พบว่า บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทุกตัวบ่งชี้

คำสำคัญ: การพัฒนางานวิชาการ, ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were to 1) study initial academic development conditions at Sa Kaeo Pittayakhom School meant to enhance learning achievement and 2) study the results of development and changes implemented within the department to improve learning achievement. The study used two cycles of participatory action research, with participatory researchers being administrators, teachers, and other Sa Kaeo Pittayakhom School stakeholders. Research tools were meeting minutes; evaluation, observation, and interview forms; and transcriptions of lessons conducted after the two cycles of action. The research results were: 1) Academic development that aims to enhance learning achievement at Sa Kaeo Pittayakhom School should occur in three dimensions, according to values of need and $PNI_{Modified} = 0.30$ or more: education supervision ($PNI_{Modified} = 0.32$), learning process development ($PNI_{Modified} = 0.31$), and media and technology application development ($PNI_{Modified} = 0.30$) 2) The results of academic development to enhance learning achievement at Sa Kaeo Pittayakhom School showed that in the first cycle the set goals with each indicator were successfully met, apart from the percentage indicator for the teachers, which included an analysis of techniques and necessary and relevant means of supervision over staff needs during and after teaching. With quality level indicators used in the supervision process, evaluations conducted according to objectives, goals, content, and activities, and quality level indicators used in a friendly supervision process, participation, teamwork, and involvement in gaining benefits from the supervision increased. Activities aimed at encouraging professional learning in the community were organized for the second cycle, and it was found that every indicator was observed according to the set objectives.

Keywords: Academic Development, Enhancing Learning Achievement, Participatory Action Research

บทนำ

ปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้โลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน การศึกษาเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมในอนาคตถูกกำหนดโดยทักษะและความรู้ที่ต้องการในปัจจุบัน (UNESCO, 2000) จุดมุ่งหมายพื้นฐานทางการศึกษา คือ การเรียนรู้เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกตามยุคสมัยได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อสังคมเปลี่ยนกระบวนการทัศนทางการศึกษาเปลี่ยน นักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่า หากยังหลงติดอยู่กับสิ่งเก่าที่เคยใช้ได้ผลในยุคเก่า ย่อมส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่ยิ่งเข้มข้นขึ้น (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) สอดคล้องกับ สุคนธ์ สิ้นธุพานนท์ ที่เห็นว่า ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านธรรมชาติ และวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ระบบข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการเมือง การปกครอง การศึกษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ สังคมของมนุษย์เริ่มมีความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงนั้น สมาชิกในสังคมต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลก สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ทุกคนอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุขนั้น คือ จะต้องมีการพัฒนาทางการศึกษา จะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นรู้เท่าทัน ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรอบด้าน ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีทักษะสำคัญในการเผชิญชีวิตในโลกที่มีกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจอย่างถูกต้องบนพื้นฐานของการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่สังคมทุกระดับ (สุคนธ์ สิ้นธุพานนท์, 2558)

การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจากการสังเคราะห์แนวคิด หลักการจากนักวิชาการต่าง ๆ ประกอบด้วย พระมหาธีรเพชร ธีรเวที และวิโรจน์ สารรัตนะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี (พระมหาธีรเพชร ธีรเวทิต, 2558); (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556)

ระบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับพระภิกษุสามเณร ซึ่งสภาพการณ์ที่ผ่านมาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นมีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ด้วยความไม่ชัดเจนของการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ความมีประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนั้นยังพบว่าการสร้างพันธะสัญญาการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้เพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการเรียนรู้ในบริบทพื้นที่นั้น ๆ (พระมหาธีรเพชร ธีรเวทิต, 2558) ดังนั้นด้วยสภาพการณ์ปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ในการแสวงหาแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็น ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่มีปัจจัยสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันได้นั้นผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) เสริมด้วยแนวคิดของนักวิชาการอื่น ๆ เช่น (Creswell, J. W., 2008); (McTaggart, R., 2010) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับความร่วมมือ กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการศึกษา ในการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีจุดเด่นของการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงทางการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเพื่อ การเปลี่ยนแปลงของนักเรียน นโยบายของสถานศึกษา การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินการที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการสะท้อนผล และการปฏิบัติ ในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะต้องถอดบทเรียนสร้างองค์ความรู้ในช่วงแรก ต่อจากนั้นจะนำไปสู่การตั้งคำถามใหม่ เพื่อปฏิบัติงานให้ดีที่สุดหรือเป็นเหตุเป็นผลของปัญหาใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีบทบาทในฐานะผู้ปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลการสะท้อนผลและการทดลองปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มหรือปรับปรุงการปฏิบัติในเรื่องที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป (ภัทรพร เกษสังข์, 2559)

ผู้วิจัยเห็นว่าหากนำรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นมาพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ พัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดียิ่งขึ้น และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในบริบทโรงเรียนมามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา เสนอความคาดหวังและ

แนวทางการพัฒนาหรือแก้ปัญหา ตลอดจนการติดตามและร่วมสะท้อนผลการวิจัย มีกระบวนการขับเคลื่อนที่มาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาจากสภาพจริง ที่ส่งผลให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงและช่วยชี้ให้เห็นถึงวิถีทางในการแก้ปัญหาที่พอเหมาะสมควร มีความตระหนักต่อกระบวนการพัฒนาที่มาจากความคาดหวังและแนวทางจากข้อเสนอของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้วิจัยเกิดกระบวนการค้นคว้าและกระบวนการเรียนรู้ต่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาต่อไปในการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างคนเพื่อไปสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวและเลือกเส้นทางแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทชุมชนสังคมหรือสถานศึกษานั้นๆ อย่างชาญฉลาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม เพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้นำหลักการของ (Kemmis, S. & McTaggart, R., 2010); (Kemmis, S. et al., 2014) เป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนปฏิบัติการตามแผน (Action) ขั้นตอนสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นตอนสะท้อนผล (Reflection) มีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

การศึกษาสภาพการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning)

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2561 โดยสอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษา 13 รูป/คน และนักเรียนโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม 48 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 61 คน

1.2 เป้าหมายในการพัฒนา คือ การพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม เพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีองค์ประกอบในการ

พัฒนา ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI^{Modified}

1.3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ซึ่งปฏิบัติตามกิจกรรมเป้าหมายตามระยะเวลา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Action) วงรอบที่ 1 เป็นการดำเนินการตามแผนที่ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวางไว้ ประชุมร่วมกันเพื่อระบุปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติ และข้อตกลงเบื้องต้นของแผนการทำงาน ประกอบด้วย ครู คณะกรรมการนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ในศึกษาความต้องการจำเป็นในตอนต้นที่ 1 และข้อมูลที่ได้ในขั้นเตรียมการเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรการวิจัย เสนอต่อผู้ร่วมวิจัยเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีค่า PNI^{modified} ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป ในแต่ละองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้/พฤติกรรมชี้วัดที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม และผลการสำรวจข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2561 ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

3. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Action) วงรอบที่ 2 เป็นการดำเนินการตามแผนที่ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ ร่วมกันวางไว้ โดยจัดประชุมสนทนากลุ่มเป้าหมายโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2562 ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ครู 14 คน กลุ่มที่ 2 กรรมการนักเรียน 12 คน และกลุ่มที่ 3 กรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน ผู้ปกครองและผู้แทนชุมชน 8 คน โดยให้แต่ละกลุ่มนำข้อมูลจากขั้นสำรวจมาวิเคราะห์แล้วกำหนดเป็นโครงการ/กิจกรรม/ตัวชี้วัดความสำเร็จ และเป้าหมายในการพัฒนา ในการประชุมสนทนากลุ่มได้มีความเห็นร่วมกันว่าควรนำหลักธรรมคือหลักอิทธิบาท 4 อันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม สรุปแผนการดำเนินงาน

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) การสะท้อนผลในวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดประชุมสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ หรือ After Action Review: AAR โดยเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนโดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ประกอบด้วย ผู้วิจัย/ครู 14 คน กรรมการนักเรียน 12 คน คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน/ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน 8 รูป/คน ได้ข้อสรุปว่าในส่วนของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ไม่ผ่านการประเมินในวงรอบที่ 1 ได้แก่ 1) ร้อยละของครูที่มีการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการนิเทศที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรระหว่าง และหลังการ

เรียนการสอน 2) ระดับคุณภาพในการดำเนินการนิเทศและการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เป้าหมาย เนื้อหาและกิจกรรมทั้งก่อน/หลัง และ 3) ระดับคุณภาพในการดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และการร่วมรับผลประโยชน์จากการนิเทศ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการนิเทศนั้นยังขาดรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจน การนิเทศไม่เป็นระบบ และขาดปฏิทินการนิเทศให้ครู ผู้บริหาร หรือผู้นิเทศจากภายนอกได้ปฏิบัติตามทำให้ตัวบ่งชี้ดังกล่าวไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงได้ข้อสรุปว่าควรมีการนิเทศโดยเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เพื่อให้เกิดกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องในวงรอบที่ 2 ต่อไป

การสะท้อนผลในวงรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้จัดประชุมสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ หรือ After Action Review: AAR โดยเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนโดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้วิจัย/ครู 14 คน กรรมการนักเรียน 12 คน คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน/ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน 8 รูป/คน ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ โดยประเด็นสำคัญ คือ วงจรการทบทวนตนเอง (Spiral Cycles of Self - Reflection) ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสะท้อนผล โดยให้มีการพบปะสนทนาหรือการเสวนาพาที (Dialogue) เพื่อนำเอาข้อมูลที่เป็นบันทึกการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายถึงสิ่งที่ปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบองค์การ และการพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย ซึ่งพบว่า ประเด็นสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมทั้งในร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไข และชื่นชมความสำเร็จร่วม นอกจากนี้ยังพบว่า หลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบผลสำเร็จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 3) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม 4) แบบบันทึก
2. ลักษณะของเครื่องมือ 1) แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 61 รูป/คน 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาและผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ 3) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้สังเกตพฤติกรรมการทำงานของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย 4) แบบบันทึก ใช้สำหรับบันทึกเหตุการณ์ในการประชุมทุกครั้ง

3. วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถาม สร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถาม 3) จัดสร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้มีค่า IOC ระหว่าง 0.87 - 1.00 6) นำแบบสอบถามชุดที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาวัดแจ้งสว่างนอก อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 7) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ สร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ทั้งที่มีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง 2) กำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ 3) จัดสร้างแบบสัมภาษณ์ 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 แบบสังเกต 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม 2) กำหนดกรอบในการสังเกต 3) จัดสร้างแบบสังเกต 4) นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้นำแนะในการแก้ไขปรับปรุง 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 แบบบันทึก 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึก 2) กำหนดกรอบในการสังเกต 3) จัดสร้างแบบบันทึก 4) นำแบบบันทึกที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้นำแนะในการแก้ไขปรับปรุง 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) นำแบบบันทึกที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินการ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษา 13 รูป/คน และนักเรียนโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม 48 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 61 คน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน 14 รูป/คน กรรมการสภานักเรียน 12 รูป/คน คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน/ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน 8 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 34 รูป/คน ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 และ 2 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการปฏิบัติตามแผน หลังจากที่คุณผู้ร่วมวิจัยได้ทำการปฏิบัติงานตามแผนแล้วจึงปฏิบัติการประเมินการดำเนินงาน นำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากข้อความพรรณนาเหตุการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการตามกิจกรรมใน 2 วงรอบ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยนำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละโครงการกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วิเคราะห์แล้วไปให้ผู้ร่วมวิจัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบช่วยยืนยันตรงกันผลการวิเคราะห์และแนะนำเพื่อปรับปรุงรายงานให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นการตรวจสอบข้อมูลจะใช้ผู้ร่วมวิจัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ของกิจกรรมนั้น ๆ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณผู้วิจัยก็ใช้ค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมทั้งรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคม

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ที่	การพัฒนางานวิชาการ	ระดับปฏิบัติ (N = 61)					
		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.18	0.50	ปานกลาง	3.92	0.47	มาก
2	ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	2.95	0.53	ปานกลาง	3.87	0.39	มาก
3	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.05	0.47	ปานกลาง	3.76	0.45	มาก
4	ด้านนิเทศการศึกษา	2.99	0.40	ปานกลาง	3.94	0.35	มาก
5	ด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี	3.13	0.52	ปานกลาง	4.06	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.50) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.52) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.47) ด้านนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 2.99$, S.D. = 0.40) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.53) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.55) รองลงมาได้แก่ ด้านนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.35) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.47) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.39) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.45)

2. ผลการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกตัวบ่งชี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ที่	การพัฒนางานวิชาการ	I	D	PNI _{Modified}	สรุปผลการวิเคราะห์ (✓ ต้องการจำเป็น/ ✗ ไม่ต้องการจำเป็น)
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.92	3.18	0.23	✗
2	ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	3.87	2.95	0.31	✓
3	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.76	3.05	0.23	✗
4	ด้านนิเทศการศึกษา	3.94	2.99	0.32	✓
5	ด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี	4.06	3.13	0.30	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่า PNI_{Modified} = 0.30 ขึ้นไป 3 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา (PNI_{Modified} = 0.32) มี 4 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.31) มี 4 ตัวบ่งชี้ และด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี (PNI_{Modified} = 0.30) มี 4 ตัวบ่งชี้ นอกนั้นไม่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการ โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่มีค่า PNI_{Modified} ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป

3. การถอดบทเรียนองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ รูปแบบการพัฒนางานวิชาการ โรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เริ่มต้นด้วยการวางแผนการทำงานร่วมกันเชิงวิพากษ์ (Critical Participatory Action Research) โดยการเตรียมการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและสังเกตผล การสะท้อนผล ตลอดจนการประเมิน ในขณะเดียวกันผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาใช้หลักในการบริหารที่ยึดพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักอริยบท 4 ที่มีกระบวนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สนับสนุนและนำไปสู่ผลสำเร็จในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมทั้งรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่า $PNI_{Modified} = 0.30$ ขึ้นไป 3 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.32$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.31$) และด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี ($PNI_{Modified} = 0.30$) โดยเฉพาะด้านการนิเทศการศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการนิเทศเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนแต่ละแห่งและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยโรงเรียนจัดให้มีการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการนิเทศที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและยังมีรูปแบบ เทคนิคและวิธีการนิเทศที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาและการเรียนการสอน จัดโครงสร้างและลำดับของการนิเทศที่สามารถจูงใจผู้รับการนิเทศให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในทางที่ดีขึ้น เน้นผู้รับการนิเทศเป็นศูนย์กลางในการนิเทศ ทั้งด้านการวางแผนการนิเทศ เลือกรูปแบบหรือเทคนิควิธีการนิเทศ ตลอดจนดำเนินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศและการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เป้าหมาย เนื้อหาและกิจกรรมทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนการสอน ดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และการร่วมรับผลประโยชน์จากการนิเทศ และโรงเรียนต้องแจ้งผลการนิเทศพร้อมแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการเรียนรู้ การสอนให้แก่ครูผู้สอนอย่างกัลยาณมิตร สอดคล้องกับ Cooper, N. & Forrest, K. ที่ให้ทัศนะไว้สอดคล้องกันว่าการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งในสถานศึกษาเนื่องจากกระบวนการนิเทศถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายของโรงเรียน นอกจากนี้ เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังมีการพัฒนาระบบนิเทศการศึกษา

ค่อนข้างน้อย ในขณะที่เดียวกันก็ขาดบุคลากรด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสถานศึกษาแต่ละแห่งจะดำเนินการนิเทศภายในโดยผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารในระดับกลุ่มสถานศึกษาซึ่งมีกิจกรรมการนิเทศที่ไม่แน่นอน ดังนั้น การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม (Cooper, N. & Forrest, K., 2009)

2. ผลการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกตัวบ่งชี้ และผลการประเมินการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จุดเด่นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมมือกันในขณะที่ปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานกำลังเผชิญอยู่เพื่อทำความเข้าใจ และพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงานมีลักษณะเป็นวงจรแบบเกลียวสว่านที่เจาะลึกลงไปเป็นลักษณะ 3 มิติ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ รูปแบบการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่จะต้องเริ่มต้นด้วยการวางพื้นฐานการทำงานร่วมกันเชิงวิพากษ์ (Critical Participatory Action Research) โดยการเตรียมการ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและสังเกตผล การสะท้อนผล ตลอดจนการประเมิน ในขณะเดียวกันผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องใช้หลักในการบริหารที่ยึดพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักอิทธิบาท 4 ที่มีกระบวนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สนับสนุนและนำไปสู่ผลสำเร็จในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kemmis, S. et al.; Bradbury - Squires, D. J. et al. ที่กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้สอดคล้องกัน กล่าวคือ เป็นการวิจัยขณะปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานกำลังเผชิญอยู่โดยกระบวนการศึกษาสภาพหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงของสถานศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ และพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน โดยการสร้างความรู้เชิงประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมที่มีลักษณะเกลียวสว่านที่เจาะลึกลงไปลักษณะ 3 มิติ ประกอบด้วย การวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลง (Planning A Change) การลงมือปฏิบัติและสังเกตผล (Act & Observe) การสะท้อนผล (Reflect) การปรับแผน (Revised Plan) การลงมือปฏิบัติและสังเกตผล (Act & Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) จนกว่าจะบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ (Kemmis, S. et al., 2014); (Bradbury - Squires, D. J. et al., 2015)

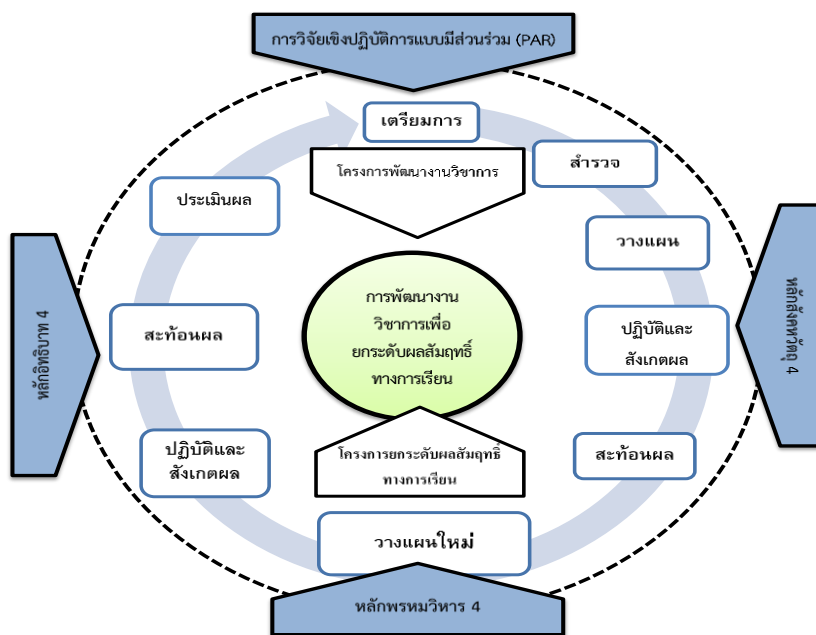
3. ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการใช้ความรู้หรือทักษะใหม่ของผู้เข้าร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงองค์การ ด้านการยอมรับของผู้เข้าร่วม ด้านความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม และด้านการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงาน

วิชาการมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาใดจะประสบความสำเร็จได้นั้น คุณภาพของผู้เรียนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึง ความสำเร็จของการบริหาร ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานโดยเฉพาะในขั้นนำแผนการเปลี่ยนแปลงไปใช้ และสังเกตผล จะใช้กระบวนการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ PDCA ที่เน้นการวางแผนร่วมกัน การดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบนิเทศติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษา ระบบประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี วิทยากรท้องถิ่น การส่งเสริมการอ่าน การวิเคราะห์ การสำรวจ ช่วยเหลือโรงเรียนที่มีปัญหาด้านข้อมูลสื่อสารคอมพิวเตอร์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความ แข็งแรงของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กันตพัฒน์ มณฑา ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากตัวแปรด้านครู รองลงมาคือ ด้านการบริหาร การศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัย ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือของชุมชน โดยมีอิทธิพลทางบวก และโมเดลมีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถอธิบายคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้ผลการวิจัยได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเหมาะสมที่ระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ที่ระดับมากที่สุดทั้ง สอง ด้าน (กันตพัฒน์ มณฑา, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

การถอดบทเรียนองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ รูปแบบการพัฒนางานวิชาการ โรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เริ่มต้นด้วยการวางแผนการทำงานร่วมกันเชิงวิพากษ์ (Critical Participatory Action Research) โดยการเตรียมการ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและสังเกตผล การสะท้อนผล ตลอดจนการประเมิน ในขณะเดียวกันผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาใช้หลักในการบริหารที่ยึดพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักอริยบท 4 ที่มีกระบวนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สนับสนุนและนำไปสู่ผลสำเร็จในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภาพที่ 1 โมเดลรูปแบบการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี ผลการพัฒนางานวิชาการ บรรลุผลตามเป้าหมายทุกตัวบ่งชี้ ส่วนข้อเสนอแนะควรกำหนดกิจกรรม/รูปแบบพัฒนาอาจมีความหลากหลายและสอดคล้องกับปัญหา เช่น การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ครูและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ครูในโรงเรียนเกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้จริง

เอกสารอ้างอิง

กันตพัฒน์ มณฑา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากทม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.

- พระมหาธีรเพชร ธีรเวที. (2558). การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ. วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 10(1), 19-32.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2559). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ์.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์.
- Bradbury - Squires, D. J. et al. (2015). Roller-massager application to the quadriceps and knee-joint range of motion and neuromuscular efficiency during a lunge. *Journal of Athletic Training*, 50(2), 133-140.
- Cooper, N. & Forrest, K. (2009). *Essential guide to educational supervision in postgraduate medical education*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Creswell, J. W. (2008). *Educational research: Planning conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. (3rd ed.). New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (2010). *Participatory action research: Communicative action and the public sphere*. Retrieved August 23, 2019, from <https://psycnet.apa.org/record/2005-07735-023>
- Kemmis, S. et al. (2014). *The action research planner: Doing critical participatory action research*. New York: Springer.
- McTaggart, R. (2010). *Participatory action research or change and development*. Townsville, Australia: James Cook University.
- UNESCO. (2000). *Education for all: Status and trends 2000 assessing learning achievement*. Retrieved August 23, 2019, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000119823>